

TYÖNEUVOSTO
Ratakatu 3, PL 32
00023 Valtioneuvosto
puh. 09 - 645 593

LAUSUNTO

10.1.2013

TN 1452-13

11/2012

Y Oy:n asentajat suorittivat taloelementtien asentamisen sovittuun asennusvalmiuteen eri puolella Suomea sijaitsevilla asiakaskohteissa. Asentajilla oli urakkapalkka, jonka suuruus määräytyi talotyypin ja asennuslaajuuden mukaan. Asentajat saivat Y Oy:ltä tiedon asennuskohteesta 1-2 viikkoa ennen elementtien toimittamista kohteeseen. Työmaalla ei työskennellyt muita yhtiön työntekijöitä kuin kaksi asentajaa työparina. Yksittäinen asennusurakka kesti kolmesta päivästä kahteen ja puoleen viikkoon, ja tavallisimmin urakan kesto oli kahdeksan päivää.

Työneuvosto ei pitänyt asennustyömaata kiinteänä työpaikkana, vaan katsoi asentajien työskennelleen kiinteän työpaikan ulkopuolella. Y Oy ei ollut asettanut asennustöille aikatauluja, määrännyt päivittäisiä työaikoja tai valvonut millään tavoin asentajien työajan käyttöä. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella työnantajalla ei ollut intressiä määrätä päivittäisen työajan käytöstä ja valvoa tällaisia määräyksiään eikä siihen ollut tarvetta asiakkaille annettujen sitoumusten perusteella. Asennustyötä katsottiin tehdyn työaikalain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan tarkoittamissa olosuhteissa, joissa työnantajalta ei voitu edellyttää työaikojen järjestelyä ja valvontaa. Asentajien työhön ei tullut soveltaa työaikalakia.

Lausunnonpyytäjä:

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, työsuojelun vastuualue

Asia:

Työaikalain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan soveltaminen rakennuselementtien asentajien työhön talotehtaan asennustyömailla

Vireille:

12.6.2012

Työnantaja:

Y Oy

Lausuntopyyntö

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on pyytänyt työneuvostolta lausuntoa työaikalain (605/1996) 2 §:n 1 momentin 3 kohdan soveltamisesta Y Oy:n työsuhteisten asentajien työhön talotehtaan asennustyömailla.

Lausuntopyynnön taustalla on Y Oy:n palveluksessa rakennuselementtien asentajana työskennelleen X:n palkkasaatavia koskeva erimielisyys. Erimielisyyden ja siitä esitetyn työsuhteasian toimenpidepyynnön johdosta aluehallintovirasto oli pyytänyt Y Oy:ltä selvitystä yhtiön työaikakirjanpidosta. Vastauksessaan Y Oy oli todennut, ettei se ollut valvonut X:n tai muidenkaan asentajien työhön käyttämän ajan järjestelyjä eikä laatinut heidän työtään koskevaa työaikakirjanpitoa. Yhtiö ei mielestään ole työaikakirjanpitovelvollinen, koska se ei määrää asentajien työaikaa ja koska työtä ei tehdä sen tiloissa, vaan vaihtuvilla asennustyömailla asiakkaiden rakennuskohteissa. Asentajille maksetaan kustakin asennuskohteesta kiinteä urakkapalkka, joten työsuoritukseen käytetyn ajan seuraamiselle ei yhtiön käsityksen mukaan ole myöskään palkkauksesta johtuvia tarpeita.

Aluehallintovirasto oli antanut asiassa tarkastuskertomuksen ja toimintaohjeen. Tarkastuskertomuksessa otetun kannan mukaan X:n ja muiden asentajien urakkapalkalla tekemä työ asennustyömailla oli luonteeltaan sillä tavoin epäitsenäistä, että työnantajan tuli huolehtia asentajien työajan seurannan järjestämisestä ja työaikakirjanpidon laatimisesta. Toimintaohjeessa Y Oy:tä oli kehoitettu ryhtymään määrääjässä toimiin puutteiden korjaamiseksi, eli työajan seurannan järjestämiseksi ja työaikakirjanpidon laatimiseksi. Tarkastuskertomuksen toimittamisen jälkeen Y Oy oli antanut selvityksen, jossa se katsoi, ettei asentajien työhön tule soveltaa työaikalakia, ja ilmoitti, ettei sitoutuisi noudattamaan tarkastuskertomukseen kirjattua toimintaohjetta. Selvityksessään yhtiö oli edelleen esittänyt, että ennen asian jatkokäsittelyä aluehallintoviraston tulisi pyytää työaikalain soveltamiskysymyksestä lausunto työneuvostolta.

Vaikka aluehallintovirastossa on käsiteltävänä vain X:n työsuhdetta koskeva asia, on lausuntoa pyydetty yleisesti siitä, tuleeko Y Oy:n asentajien työsuhteissa noudattaa työaikalakia vai jääkö heidän työnsä sen soveltamisalan ulkopuolelle lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella.

Asiakirjoista saatava selvitys

Asia oli tullut vireille, kun Rakennusliitto ry:n toimitsija oli X:n valtuuttamana pyytänyt aluehallintoviraston kautta selvitystä Y Oy:n työaikakirjanpidosta. X oli työskennellyt Y Oy:ssä työsuhteisena rakennuselementtien asentajana ajalla 22.2.2009–20.12.2010, ja erottuaan yhtiön palveluksesta hän oli Rakennusliitto ry:n sekä osin myös Puu- ja erityisalojen liitto ry:n avustamana hakenut palkkasaataviaan. Saatavista käydyissä neuvotteluissa oli käynyt ilmi, ettei työnantajalla ollut esittää kirjanpitoa X:n tekemistä työtunneista.

Vastauksessaan aluehallintoviraston selvityspyyntöön Y Oy oli ensiksikin ilmoittanut, ettei se ollut minkään työnantajaliiton jäsen, mutta sovelsi työsuhteissaan mekaanisen metsäteollisuuden työehtosopimusta. Edelleen selvityksessä todettiin, että X oli tehnyt Y Oy:lle urakkatyötä yhtiön asiakkaiden rakennuskohteissa. Työskentely oli perustunut suulliseen työehtosopimukseen. Y Oy ei ollut valvonut X:n työhön käyttämän ajan järjestelyjä eikä laatinut työaikakirjanpitoa. Tähän sillä ei käsitöksensä mukaan ollut ollut velvollisuuttakaan, koska X:llä ei ollut sovittua tai työnantajan yksipuolisesti määräämää säännöllistä työaikaa, eikä yhtiö ollut millään tavoin puuttunut X:n työajan järjestelyihin.

Y Oy:n vastauksen johdosta antamassaan lausumassa Rakennusliitto ry:n toimitsija oli puolestaan katsonut, ettei X:n kohdalla ollut ollut työaikalain 2, 14 tai 39 §:ssä tarkoitettua perustetta poiketa säännöllisestä työajasta sen paremmin kuin työaikakirjanpitoa koskevasta työaikalain 37 §:stäkään, ja vaatinut tämän vuoksi työnantajan asettamista työaikalain 42 §:n mukaiseen vastuuseen.

Aluehallintovirasto oli pyytänyt Y Oy:ltä vielä lisäselvitystä. Annetusta lisäselvityksestä kävi ilmi, että Y Oy:n ja sen asiakkaan välisessä hankintasopimuksessa määritellään aina viikko, jonka aikana toimitus tulee tehdä. Sopimusehtojen mukaan toimitusaika on hankintasopimuksessa sovittu viikko lisättyä arvioidulla kohtuullisella asennusajalla. Käytännössä asennuksen aloittamisaika riippuu osaksi myös asiakkaan toimenpiteistä ja valmiudesta sekä Y Oy:n tuotannon aikataulusta. Kun rakennuselementtien toimitusaika asennuskohteeseen on tiedossa, Y Oy ilmoittaa elementtien toimittamisesta asiakkaalle sekä yhtiön urakkapalkkaisille asentajille. Käytännössä tämä ilmoitus tehdään noin viikko tai muutama päivä ennen elementtien toimittamista. Asennuskohteet jakaa Y Oy:n asennuspäällikkö, ja tämä pyrkii jakotehtävässään ottamaan huomioon eri asentajaryhmien tasapuolisen kohtelun.

Elementtien saavuttua rakennuskohteeseen asentajat aloittavat asennustyön itse haluamanaan ajankohtana. Y Oy ei määrää eikä valvo asennustyön aloittamisen ajankohtaa, mutta yleensä asentajat aloittavat työn viivytyksettä. Yhtiö ei määrää myöskään asennustyön valmistumisen ajankohtaa, mutta odottaa, että työ on valmis kohtuullisessa ajassa. Käytännössä valmistumisajankohta on sekä yhtiön että asentajien ennakoitavissa, koska asennettavat kohteet eivät ole uniikkeja, vaan Y Oy:n tyyppitaloja.

Asennukset suoritetaan kahden urakkapalkkaisen asentajan ryhmissä. Niissä ei ole mukana Y Oy:n edustajia. Yhtiön asennuspäällikkö käy asennuskohteissa yhteensä muutaman kerran vuodessa. Lisäksi asennuskohteessa saattaa erityisestä syystä käydä yhtiön muita työntekijöitä esimerkiksi silloin, kun joudutaan selvittämään asiakkaan tekemää reklamaatiota. Näitä erityistapauksia lukuun ottamatta asennuspaikalla ei ole muita Y Oy:n edustajia tai työntekijöitä kuin asennusta suorittava kahden asentajan ryhmä.

Yhtiön mukaan sen urakkapalkkaiset asentajat suunnittelevat itse työaikansa. Tämä koskee sekä päivittäistä työaikaan että koko asennuskohteessa työskentelyn aloittamista ja lopettamista. Asentajat eivät ilmoita työaikojaan Y Oy:lle, eikä yhtiö niitä myöskään seuraa. Asennuksen valmistuttua asennusryhmä luovuttaa toimituksen asiakkaalle ja laatii asiakkaan kanssa luovutusprotokollan. Tämän jälkeen ryhmä ilmoittaa valmistumisesta Y Oy:lle ja toimittaa sille luovutusprotokollan.

Kirjallisen lisäselvityksen jälkeen aluehallintoviraston lakimies oli vielä jatkanut asian selvittämistä puhelimitse. Seuraavat, Y Oy:n edustajan Z:n kanssa käydyssä keskustelussa tarkentuneet kannanotot oli kirjattu aluehallintoviraston tarkastuskertomukseen:

- Talot pystytetään kahden miehen ryhmissä. Kukin ryhmä pystyttää kolme taloa kuukaudessa. Asennusryhmiä yhtiöllä on 7–9. Asentajat eivät osallistu tuotantoon talotehtaalla.
- Asentajat eivät pidä ns. pekkasvapaita, koska he eivät ole työehtosopimusmääräysten mukaan niihin oikeutettuja. Asentajien työsopimukset on aiemmin tehty suullisesti, eikä säännöllisistä kahdeksan tunnin työpäivistä ole sovittu. Nyttemmin talotehtaalla on siirrytty kirjallisten työsopimusten tekemiseen.
- Urakkatyötä tekevillä asentajilla ei ole säännöllistä työaikaan, vaan he saavat sovittua urakkapalkkaa vain kussakin kohteessa tehtävän työn tuloksen mukaan. Joissakin vaikeissa tai yllättävää lisätyötä vaativissa kohteissa saatetaan lisäksi maksaa aikapalkkaa. Eri asennuskohteiden väliin jäävä aika on kaikille asentajille palkatonta. Ylityökorvauksia ei makseta.

- Matka-ajalta ja majoittumisesta maksetaan korvaukset noudatettavan työehtosopimuksen mukaan. Kilometrikorvaukset mahdollisesta oman auton käytöstä sekä päivärahat suoritetaan niin ikään työehtosopimuksen mukaisesti.

Asiassa kertyneen selvityksen perusteella tarkastuskertomuksessa oli katsottu, että X:n samoin kuin muidenkin Y Oy:n urakkapalkkaisten asentajien työsuhteissa olisi tullut noudattaa työaikalakia. Kertomuksessa oli annettu toimintaohje, jonka mukaan työnantajan tuli viimeistään 31.12.2011 järjestää asentajien työajan seuranta ja ryhtyä pitämään heidän työajastaan työaikakirjanpitoa. Mainittuun päivämäärään mennessä työnantajalta oli myös vaadittu kirjallista selvitystä niistä toimenpiteistä, joihin olisi ryhdytty työajan seurannan toteuttamiseksi.

Antamassaan kirjallisessa selvityksessä Y Oy oli esittänyt jo aiemmin mainittuja, asennustyötä koskevia tosiseikkoja sekä toistanut käsityksensä siitä, ettei asentajien työsuhteissa ollut noudatettava työaikalakia. Asennusurakoiden kestoajoista annettiin kuitenkin nyt aiemmin ilmoitettua tarkempi tieto: kestoaika on yleensä 3 päivästä 2,5 viikkoon, ja tavallisimmin noin 7–8 päivää.

Työnantajan kuuleminen

Työneuvosto on lausuntopyynnön johdosta varannut Y Oy:lle tilaisuuden tulla kuulluksi. Yhtiö ei ole toimittanut asiassa lausumaa työneuvostoon, mutta on antanut siinä jäljempänä mainittavan, aluehallintoviraston pyytämän lisäselvityksen.

Lisäselvitykset

Työneuvosto on pyytänyt asiassa aluehallintovirastolta eräitä lisäselvityksiä. Aluehallintovirasto on esittänyt työneuvoston lisäselvityspyynnön omissa nimissään Y Oy:lle ja kehottanut vastaamaan siihen määräajassa. Samalla aluehallintovirasto on myös varannut asian käsittelyyn osallistuneille ammattiliitoille tilaisuuden antaa oma selvityksensä. Y Oy on antanut pyydetyn lisäselvityksen, ja aluehallintovirasto on toimittanut sen työneuvostolle sellaisenaan.

Lisäselvityksessä todetaan, että asentajien toimenkuvana on suorittaa Y Oy:n taloelementtien asentaminen sovittuun asennusvalmiuteen asiakkaiden osoittamissa työkohteissa. Kohteet sijaitsevat maantieteellisesti ympäri Suomea. Taloelementit toimittaa niihin Y Oy:n alihankkijana toimiva rahdinkuljettaja.

Y Oy:n ja sen asiakkaiden välinen laskutus perustuu kiinteään hintaan. Asennusaikataulu ja asennukseen kuluva aika eivät vaikuta laskutuksen määrään. Asiakkaalta toisin sanoen laskutetaan toimitussopimuksen mukainen kiinteä hinta riippumatta siitä, mikä on asennusaikataulu ja kuinka pitkän aikaa asennus todellisuudessa kestää. Asiakkaiden kanssa sovitaan rakennuselementtien toimitusajankohdasta, mutta ei asennustyön aloittamis- eikä valmistumisajasta. Käytännössä asennus aloitetaan elementtien toimituksen jälkeen ilman aiheetonta viivytystä. Siinä vaiheessa, kun yhtiö sopii asiakkaan kanssa elementtien toimitusajankohdasta, se ei vielä sovi asentajien kanssa niiden asentamisesta. Sopimus asiakkaan kanssa tehdään tyypillisesti useita kuukausia ennen aiottua elementtien toimitusajankohtaa. Asentajien työtilanne ei vielä tuolloin ole ennakoitavissa, semminkin kun elementtien todellinen toimitusaika varmistuu käytännössä vasta myöhemmin.

Asentajat saavat tiedon kohteesta 1–2 viikkoa ennen elementtien toimittamista. Tiedon antaa asennuspäällikkö A joko puhelimitse tai asentajan käydessä Y Oy:n toimistolla. A:lta asentajat myös saavat asennuksen suorittamisessa tarvittavat piirustukset. A toimii Y Oy:n 12 työsuhteisen asenta-

jan esimiehenä. Heidän lisäksi yhtiöllä on muutama alihankkija, jotka suorittavat samanlaisia asennustöitä kuin työsuhteiset asentajat. Kaikki työsuhteessa olevat asentajat tekevät työtä urakkapalkalla ja alihankkijat vastaavasti urakkapalkkiolla. Kaikilla asentajilla on työmailla samanlaiset työskentelyolosuhteet.

Asentajat tarvitsevat käyttöönsä tavanomaiset asennustyön välineet, kuten naulaus- ja ruuvausvälineet sekä sahat. Työvälineet kulkevat mukana asentajien pakettiautoissa. Osalla asentajista on käytössä Y Oy:n auto, osa taas käyttää omia autojaan. Mainittujen työvälineiden lisäksi työmaalla on Y Oy:n alihankkijaltaan tilaama nosturi, joka avustaa asentajia asennuksen alkuvaiheessa elementtien paikalleen nostamisessa.

Asennuksen työmäärään vaikuttavat kohteen laatu, eli kulloinkin kysymyksessä oleva talotyyppi, ja asiakkaan kanssa sovittu asennuslaajuus. Tämän vuoksi yhtiön ja asentajien välillä on etukäteen sovittu erilaisille talotyypeille ja asennuslaajuuksille eri urakkapalkat. Etukäteen sovitun urakkapalkan suuruuteen ei vaikuta se, kuinka kauan asennus kussakin tapauksessa on todellisuudessa kestänyt. Asentajat huolehtivat itse työnsä laadusta. Työmaalla ei ole muuta Y Oy:n henkilöstöä kuin työparina työskentelevät kaksi asentajaa. Yhtiö ei seuraa asennusaikana heidän työnsä laatua tai etenemistä eikä aseta työn valmistumiselle määräaikaa. Mikäli asiakas reklamoi työn laadusta, yhtiö selvittää asian tapauskohtaisesti erikseen. Kun asennus on valmis, asentajat suorittavat luovutustarkastuksen ja toimittavat Y Oy:lle luovutusprotokollan ilmoitukseksi asennuksen valmistumisesta. Mikäli Y Oy ei saisi asentajilta ilmoitusta asennuksen valmistumisesta kohtuullisessa ajassa, yhtiö lähettäisi edustajan tarkastamaan tilanteen asennuspaikalla, tai jos luovutustarkastus jäisi asentajilta tekemättä, sen kävisi jälkepäin suorittamassa asennuspäällikkö A. Käytännössä tällaisia tilanteita ei ole syntynyt ainakaan viimeisten viiden vuoden aikana.

Jo mainitun aineiston pohjalta asiaa käsiteltyään työneuvosto on päättänyt pyytää aluehallintovirastoa esittämään sekä Y Oy:lle että sen työntekijöiden edustajille vielä eräitä tarkentavia kysymyksiä. Y Oy on antanut vastauksensa lisäselvityspyynnön kysymyksiin. Tässä asiakirjassa on myös lausuma, jossa asentajia edustava luottamusmies B myöntää saaneensa tiedoksi Y Oy:n antamat vastaukset ja ilmoittaa vastaavansa kysymyksiin itse samalla tavoin. Edelleen B toteaa lausumassaan, että hän on saanut tiedoksi myös aiemmat yhtiön asiassa antamat selvitykset.

Vastauksista, joita on siis pidettävä sekä yhtiön että luottamusmiehen antamina, selviää, että kukin asentaja voi kotipaikastaan riippumatta joutua työskentelemään missä päin Suomea tahansa. Asentajien kotipaikkoja ei oteta huomioon asennuskohteita jaettaessa, eikä asentajilta nimenomaisesti tiedustella halukkuutta joidenkin tiettyjen kohteiden suorittamiseen. Käytännössä asennuskohteista ilmoittaminen ei kuitenkaan ole yhtiön yksipuolista sanelua, vaan siinä noudatetaan työelämässä normaalia kommunikaatiota ja pyritään työntekijöiden tasapuoliseen kohteluun. Kaikkien asentajien työolosuhteet samoin kuin työsuhteen ehdot ovat samanlaiset tai ainakin samankaltaiset.

Urakkapalkkausjärjestelmän on ilmoitettu toimivan käytännössä siten, että Y Oy:n ja asentajien välillä sovitaan etukäteen urakkapalkat erilaisille talotyypeille ja asennuslaajuuksille. Esimerkkinä mainitaan ”talotyyppi 1-kerrosratkaisu”, jonka runkoasennuksen urakkahinta on x euroa. Mikäli tähän runkoasennukseen lisätään ”säältsuojaan/aluskateasennus”, kokonaisurakkahinta nousee y euroon. Jos mainittua kokonaisuutta täydennetään vielä kattoasennuksella, kokonaisurakkahinnaksi muodostuu z euroa. Urakkapalkkausta täydentävää aikapalkkausta, johon viitattiin aiemmassa selvityksessä, ei yhtiössä ole käytetty, eivätkä vastaajat osanneet arvella, millaisessa tilanteessa sellaista voitaisiin käyttää.

Y Oy ei seuraa, mitä asentajat tekevät silloin, kun heillä ei ole työn alla yhtiön asennuksia. Muiden töiden suorittamista ei ole kielletty, ja asentajat voivat käyttää tällaisen ajan haluamallaan tavalla, joko asennustyössä tai missä tahansa muussa työssä. Käytännössä asennustyö on ainakin osittain sesonkiluontoista, minkä vuoksi toukokuusta lokakuuhun asennuksia on runsaasti ja marraskuusta maaliskuuhun vastaavasti vähemmän. Joissakin yksittäistapauksissa asentaja on tehnyt Y Oy:ssä muuta työtä silloin, kun asennustyökohdetta ei ole ollut. Viimeisten viiden vuoden aikana tällaisia tapauksia on ollut kymmenkunta.

TYÖNEUVOSTON LAUSUNTO

Työaikalain (605/1996) 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn soveltamisalarajoituksen perusteella työaikalain ja siten myös työaikakirjanpitovelvollisuuden ulkopuolelle jää työ, ”jota työntekijä tekee kotonaan tai muutoin sellaisissa oloissa, ettei voida katsoa työnantajan asiaksi valvoa siihen käytettävän ajan järjestelyjä”. Säännöksen perusteluissa (HE 34/1996, s. 36–37) todetaan, että rajotus koskee ensiksikin työtä, jota työntekijä tekee yksinomaan kotonaan tai muualla itse valitsemassaan paikassa, jos hän myös itse päättää työn tekemisen ajankohdista. Lausuntopyynnön kohteena olevassa asiassa tämä edellytys ei täyty, sillä Y Oy osoittaa asentajilleen ne asennustyömaat, joilla heidän on kulloinkin määrä työskennellä.

Työaikalain 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa on perustelujen mukaan toisaalta pidetty silmällä myös työtä, jota työntekijä tekee kiinteän työpaikkansa ulkopuolella. Tällainen työ jää työaikalain ulkopuolelle, mikäli työntekijä itse päättää työsuorituksensa ajankohdan ja ehkä paikankin työnantajan valvomatta ja ehkä voimattakaan valvoa työhön käytettävän ajan järjestelyjä. Soveltamisalarajoitus on kuitenkin tarkoitettu ”verraten suppeaksi”, ja lähtökohtana on, että työnantajan tulee seurata työaikaa myös silloin, kun työ tehdään kiinteän työpaikan ulkopuolella. Työaikalain piiristä työ rajautuu pois vain, jos se on luonteeltaan tai suoritusolosuhteiltaan niin itsenäistä, ettei työnantajalta voida edellyttää työntekijän työaikojen järjestelyä ja valvontaa sekä ettei hän myöskään tee sitä. Kiinteän työpaikan ulkopuolella tehtävään työhön on siten sovellettava työaikalakia, jos työnantaja voi etukäteen määrätä sen päivittäiset ajankohdat samoin kuin jos työntekijällä on velvollisuus ilmoittaa, milloin hän aloittaa ja lopettaa päivittäisen työnsä. Lisäksi edellytetään, että työnantajalla on tosiasiallisesti mahdollisuus valvoa työajan käyttöä työpäivän aikana.

Koska Y Oy määrää asentajiensa työpaikan, voi työaikalain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan soveltamisalarajoitus koskea heitä vain siinä tapauksessa, ettei kutakin asennustyömaata vuorollaan olisi pidettävä kiinteänä työpaikkana. Kiinteälle työpaikalle, joka ei ole työntekijän koti tai muuten tä-

män itsensä valittavissa, työnantaja on velvollinen järjestämään tavalla tai toisella työajan seurannan. Asiassa saadun selvityksen perusteella yksittäisen asennusurakan kestoaikea vaihtelee kolmesta päivästä kahteen ja puoleen viikkoon, ja tavallisimmin sen on ilmoitettu olevan seitsemästä kahdeksaan päivää. Vaikka asennusaika näin ollen saattaa olla pidempi kuin esimerkiksi tyypillisessä myynti- tai markkinointityössä yksittäiseen asiakaskäyntiin kuuluva aika, on kiinteältä työpaikalta työneuvoston käsityksen mukaan edellytettävä pääsääntöisesti vielä suurempaa pysyvyyttä. Asennustyömaat ja niiden sijainnit eri puolella Suomea riippuvat Y Oy:n tekemistä sopimuksista ja määräytyvät siten sen sopimuskumppaneina olevien asiakkaiden tarpeista käsin. Asennustyömaata ei ole työneuvoston mielestä pidettävä kiinteänä työpaikkana.

Kun asentajien on katsottava työskentelevän kiinteän työpaikan ulkopuolella, joudutaan arvioimaan, onko asennustyö luonteeltaan tai suoritusolosuhteiltaan niin itsenäistä, ettei Y Oy:ltä voida edellyttää työaikojen järjestelyä ja valvontaa. Käytännössä yhtiö ei ole asettanut asennustöille aikatauluja, määrännyt päivittäisiä työaikoja tai valvonut millään tavoin asentajien työajan käyttöä. Pelkkä työnantajan passiivisuus työaikojen määräämisessä ja valvonnassa ei kuitenkaan voi johtaa siihen, että työ jäisi työaikalain ulkopuolelle. Toteutuneiden menettelytapojen lisäksi on merkitystä annettava sille, minkälaisia toimia työnantajalta voitaisiin työn luonne ja suoritusolosuhteet huomioon ottaen edellyttää.

Esillä olevassa asiassa asentajien työ vaikuttaa itsenäiseltä ammattityöltä, josta työpari suoriutuu yleensä ilman ulkopuolista apua tai konsultointia. Työajan seurannan kohtuullisuus ei kuitenkaan voi riippua yksin työsuorituksen sisällöstä esimerkiksi erityisasiantuntemusta tai erikoisammattitaitoa vaativana työnä. Merkitystä on annettava myös sille, onko työnantajalla intressi määrätä päivittäisen työajan käytöstä ja valvoa tällaisia määräyksiään. Selvityksestä käy ilmi, ettei Y Oy ole sopinut asiakkaidensa kanssa asennustyön aloittamis- eikä valmistumisajankohtaa. Niin ikään asiakkaiden laskuttaminen perustui kiinteään talopakettin hintaan, eikä siihen vaikuttanut asennusaikataulu tai asennukseen tosiasiallisesti kuuluva aika. Näin ollen yhtiöllä ei ollut ainakaan ulkopuolisille annetuista sitoumuksista johtuvaa tarvetta työajan yksityiskohtaiseen seuraamiseen. Asiassa ei ole myöskään vedottu työnantajan mahdollisuuteen seurata työajan käyttöä.

Edellä esitetyn perusteella työneuvosto katsoo, että lausuntopyynnössä tarkoitettua ja kuvattua asennustyötä on tehty työaikalain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan tarkoittamissa olosuhteissa, joissa Y Oy:ltä ei voida edellyttää työaikojen järjestelyä ja valvontaa. Työhön ei ole näin ollen tullut soveltaa työaikalakia.

Sovelletut oikeusohjeet

Työaikalain (605/1996) 2 §:n 1 momentin 3 kohta.

Lausunto on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Pärnäsen, jäsenten Romo, Douglas, Hietala, Meklin, Niittylä ja Ahonen sekä varajäsenten Leppänen ja Posio mielipiteeseen.